

10.2.15	
Документен номер	90-00-17
Дата	4.02.91
	90-00-17/19 VI 91.18

Т. У. К. - ДО МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

содерж
фое
17

Д О К Л А Д

от Виктор ВЪЛКОВ - зам.-председател на Министерския съвет и министър на външните работи

и

ген.-полк. Йордан МУТАФЧИЕВ - министър на отбраната

ОТНОСНО: предложение за ратификация на Договор за обикновените въоръжени сили в Европа и Споразумение за максималните равнища на наличност на обикновени въоръжения и техника във връзка с Договора за обикновените въоръжени сили в Европа

На 19 ноември 1990 г. президентът на Република България и председателят на Министерския съвет на Република България заедно с държавните и правителствени ръководители на още 21 държави подписаха Договор за обикновените въоръжени сили в Европа.

Този акт беше предшествуван от приемането на съвместна декларация, в която 22-те държави тържествено заявяват, че в откриващата се нова ера в европейските отношения те повече не са противници, взаимно си протягат ръка на приятелство и ще изградят нови взаимоотношения.

Парижката среща на високо равнище на европейските държави, САЩ и Канада стана възможна благодарение на коренните изменения в политико-военната обстановка на континента в края на 80-те години.

Сред всички документи, приети от нея, Договорът за обикновените въоръжени сили представлява най-съществената крачка към снижаване на военното противостоене и намаляване на военната опасност.

Следва са се отбележи, че независимо от бързите промени в Европа, преговорите по обикновените въоръжени сили се водиха отначало докрай в съответствие с техния мандат, приет на 10 януари 1989 г. - на основата на разбирането за блоковия характер на сигурността. Поради това основната част от разпоредбите на Договора определят групови права и задължения - еднакви пределни равнища за въоръженията и техниката, еднакви квоти за инспекции и др. Държавите - членки на НАТО и бившия Варшавски договор, се тълкуват като "групи държави по смисъла на Договора". След обединението на Германия същата по силата на правоприемството пое и задълженията на бившата ГДР.

Основната цел на България по време на преговорите бе да се трансформира тяхната подчертана насоченост към сигурността в Централна Европа към постигане на равна сигурност и на фланговете. За това беше необходимо радикално да се промени първоначалната съгласувана позиция на НАТО и да се преодолеят становища на СССР, породени от някои обективни негови интереси на фланговете - в условията на безразличие или скрито противодействие от страна на останалите държави, тогава участнички във Варшавския договор. Тази цел бе постигната, като за фланговия район също бяха определени еднакви пределни равнища (таvani).

Днес сме свидетели на изтеглянето на съветските войски от Централна Европа. НАТО съкращава силите си в същия регион и преразпределя част от освободилите се въоръжения към Турция, Гърция,

Испания и Португалия. Без наложените от Договора количествени ограничения за фланговете, нашите южни съседи биха могли безпрепятствено да разполагат в нашия регион прехвърлени от Централна Европа средства, т.е. биха се увеличили исканията на фланговите държави от НАТО за довъоръжаване, като възможностите за това биха били практически неограничени.

Договорът за обикновените въоръжени сили в Европа съдържа редица политико-правни гаранции за националната сигурност на България. Такива са учредената Съвместна консултативна група на 22-те държави, в която могат да се поставят практически всякакви въпроси относно поведението на друга държава-участничка, което създава опасения за националната ни сигурност. Подобна гаранция, но с много по-голяма политическа тежест е предвидената в договора възможност за свикване, по специална процедура, на извънредна конференция на държавите-участнички.

Договорът за обикновените въоръжени сили в Европа се състои от преамбюл и 23 члена. Неразделна негова част са 8 Протокола, някои от които значително надхвърлят по обем самия договор.

Налагат се количествени ограничения върху пет основни категории обикновени въоръжения и техника - бойни танкове, бойни бронирани машини, артилерийски системи с калибър над 100 мм, бойни самолети и ударни вертолети. В пределите на района на приложение на договора, обхващащ сухопътната територия на Европа, включително островните територии, от Атлантика до Урал, всяка от групите държави се задължава да не разполага общо с повече от 20 000 бойни танка, 30 000 бойни бронирани машини, 20 000 артилерийски системи, 6800 бойни самолета и 2000 ударни вертолета.

За първите три категории въоръжения и техника са определени и регионални пределни равнища за четири региона - Същинска Централна Европа; Разширена Централна Европа; Разширена Централна Европа и тилните райони и фланговете. Регионални равнища не са определени за бойните самолети и ударните вертолети, поради голямата мобилност на последните и невъзможността да се осъществява ефикасен контрол на изпълнението.

Освен задълженията по посочените пет категории въоръжения и техника, държавите-участнички в договора, изпълняват редица други мерки за военна откритост и за гарантиране на сигурността и стабилността в периода на съкращенията, а също след тяхното завършване.

Като цяло разпоредбите на Договора ОВЕ придават максимална стабилност на военностратегическата ситуация, включително в нашия регион, както и известна независимост на последната от политическата обстановка. Никоя държава-участничка не може да предприеме скрито внезапно военно усилие - довъоръжаване, съсредоточаване на войски и пр. Това огражда България от евентуална необходимост да предприема внезапни и мащабни военни разходи и усилия.

Във връзка с Договора, който определя общоевропейски и регионални еднакви пределни групови равнища за обикновените въоръжени сили, на 3 ноември 1990 г. в Будапеща България заедно с още 5 страни от бившия Варшавски договор подписа Споразумение за максималните равнища на наличност на обикновени въоръжения и техника във връзка с Договора за обикновените въоръжени сили в Европа. Това споразумение е първият акт на държавите от бившия Варшавски договор в изпълнение на груповите им отговорности като група държави по смисъла на Договора ОВЕ.

Максималните равнища за наличност на въоръжения и техника, определени за България, значително надхвърлят първоначалния вариант, предлаган от СССР и други членове на бившия Варшавския договор. Касае се за т.нар. "дялово участие", или запазването на дял от пределните равнища по Договора за обикновените въоръжени сили в Европа, процентно еднакъв с дела ни спрямо Варшавския договор преди съкращенията. Например за бойните танкове дяловото участие е 740, докато по будапещенското споразумение България има право на 1475 танка. Средно страната запазва 75 % от въоръженията и техниката, ограничавани от Договора - най-голям процент след Унгария.

Договорът за обикновените въоръжени сили в Европа, заедно със съпътстващото го Споразумение за максималните равнища на наличност на обикновени въоръжения и техника представлява основополагащ камък на бъдещите политико-военни отношения в областта на сигурността в Европа.

Ратифицирането на договора е задължително условие за продължаване на преговорите по обикновените въоръжени сили в Европа и обхващането от тях на всички държави - участнички в общоевропейския процес, т.е. и нашата западна съседка. Тези преговори няма да са на основата на блоков мандат и ще дадат възможности за по-точно отчитане на интересите на България като една от държавите, вече извън блоковата система за колективна сигурност.

Въз основа на гореизложеното предлагаме:

1. Министерският съвет да одобри Договора за обикновените въоръжени сили в Европа и Споразумението за максималните равнища на наличност на обикновените въоръжения и техника във връзка с Договора за обикновените въоръжени сили в Европа.